Národní pedagogický institut České republiky

VŠECHNY MŠ, ZŠ A SŠ

Indexace v praxi

Identifikace sociálního znevýhodnění a nastavení podpory

Plán podpory žáka se sociálním znevýhodněním, PO1 a Plán pedagogické podpory (PLPP)

Identifikují sociální znevýhodnění k 30. 9. a 31. 3. školního roku

Žáka zařadí do kategorie I–III

Je škola zapojena do indexace?

ŠKOLA V INDEXACI

- Vytvoří Plán podpory žáka pro kategorie II–III nejpozději do 31. 12. 2026.
- Podle potřeby poskytuje také PO1 nad rámec indexace (volitelně může vytvořit PLPP) – žáci v kategorii I–III sociálního znevýhodnění spadají do kategorie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy by jim podle vyhlášky č. 27/2016 Sb. měla být podpůrná opatření poskytována.
- Vyhodnotí plán podpory nejpozději do 31. 3. 2027. Podpůrná opatření 1. stupně (případně vytvořené PLPP) vyhodnocuje každé 3 měsíce.

ŠKOLA MIMO INDEXACI

- Plán podpory žáka se sociálním znevýhodněním se nevytváří.
- Žákům v kategoriích I–III sociálního znevýhodnění může podle potřeby poskytovat podpůrná opatření 1. stupně (volitelně také vytvořit PLPP) podle vyhlášky č. 27/2016 Sb.
- Podpůrná opatření 1. stupně (případně PLPP) vyhodnocuje každé 3 měsíce.

Jsou podpůrná opatření dostatečná?

Ano. Škola pokračuje v poskytování podpory.

Ne. Škola doporučí zákonným zástupcům vyšetření v ŠPZ (PPP/SPC); zejména u žáků v kat. III sociálního znevýhodnění.

Rozlišení plánů

Pokyny k vypracování Plánu podpory žáka se sociálním znevýhodněním a nástroj pro generování více plánů podpory naleznete zde: Podpora žáků se sociálním znevýhodněním - Edu.cz

Vypracování PLPP je aktuálně dobrovolné a slouží jako interní pedagogický nástroj. Škola jej zpracovává pouze pro žáky, u kterých to považuje za účelné. Pokud se pro něj rozhodne, dodrží závaznou strukturu a náležitosti podle § 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Škola musí PO1 vždy vyhodnocovat.

Vyhláška č. 27/2016 Sb.: https://archiv.msmt.gov.cz/uploads/legislativa/27_2016_1.1.2026.pdf

Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním, plán podpory a podpůrná opatření prvního stupně

Identifikace

Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním slouží především k rozpoznání jejich vzdělávacích potřeb a překážek, kterým čelí, aby jim škola mohla poskytnout odpovídající podporu. Už ve školním roce 2025/2026 měly školy za úkol věnovat identifikaci pozornost, počínaje školním rokem 2026/2027 mají školy povinnost vykazovat počty žáků identifikovaných ve třech dílčích kategoriích sociálního znevýhodnění. U žáků v kategorii „I. žák ohrožený sociálním znevýhodněním“ se předpokládá, že k překonání vzdělávacích bariér stačí zvýšená podpora ze strany učitele. U žáků v kategorii „II. žák se sociálním znevýhodněním a významnou potřebou podpory“ už je zpravidla potřeba zajistit adekvátní podporu nad rámec běžné výuky (např. doučování, pomoc školních poradenských pracovníků). U žáků v kategorii „III. žák se sociálním znevýhodněním a zásadní potřebou podpory“ už je zpravidla nutné zavést větší rozsah vzájemně provázaných podpůrných opatření.

Podpůrná opatření prvního stupně

Aktuálně platí, že systém identifikace žáků se sociálním znevýhodněním není v legislativě nijak doslovně propojován se systémem poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (v podobě, ve které jsou definována v § 16 školského zákona a ve vyhlášce č. 27/2016 Sb.) – jinak řečeno, žádný závazný dokument zatím neříká, že by škola pro žáky identifikované jako sociálně znevýhodněné musela uplatňovat jakákoli podpůrná opatření.

Na druhou stranu ale systém podpůrných opatření (podle jeho popisu ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. a v její příloze) počítá s tím, že škola může a měla by v rámci prvního stupně podpůrných opatření aplikovat drobnější a organizačně dostupnější formy podpory u žáků, u nichž zaznamená dlouhodobější bariéry ve vzdělávání.

Z logiky věci vyplývá, že škola by měla u všech žáků identifikovaných jako se sociálním znevýhodněním nebo ohroženi sociálním znevýhodněním (kategorie I. až III.) uplatňovat odpovídající podpůrná opatření. Pokud totiž škola u těchto žáků identifikovala dlouhodobější překážky ve vzdělávání, měla by na ně reagovat alespoň zavedením podpůrných opatření prvního stupně.

Současně je potřeba připomenout, že podpůrná opatření prvního stupně (blíže specifikovaná v příloze vyhlášky č. 27/2016 Sb.) nevyžadují zvláštní formální evidenci a zahrnují jak drobná opatření (např. změna zasedacího pořádku ve třídě, větší pozornost učitele, častější ověřování porozumění u žáka atd.), tak i zásadnější formy podpory (například úprava hodnocení nebo zajištění pedagogické intervence nad rámec běžné

výuky). Konkrétní podpůrná opatření u žáků identifikovaných jako sociálně znevýhodněných volí škola individuálně, podle potřeb žáků a možností školy – i při „pouhém“ zajištění některé z drobnějších forem podpory už platí, že škola u žáka se sociálním znevýhodněním podpůrné opatření prvního stupně uplatňuje.

Podpůrná opatření druhého a třetího stupně

Podle školského zákona (§ 16) a vyhlášky (č. 27/2016 Sb.) mohou být podpůrná opatření druhého nebo vyššího stupně poskytována pouze na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. U mnoha žáků identifikovaných ve vyšších stupních sociálního znevýhodnění (kategorie II. a III.) je ale pravděpodobné, že míra jejich potřeb odpovídá těmto vyšším stupňům podpůrných opatření. Zejména u žáků identifikovaných v kategorii „III. žák se sociálním znevýhodněním a zásadní potřebou podpory“ je tedy školám doporučeno, aby konzultovaly potřeby žáků s místní pedagogicko-psychologickou poradnou a podle dohody pak doporučovaly zákonným zástupcům těchto žáků vyšetření v PPP.

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Jedno z konkrétních podpůrných opatření prvního stupně (specifikovaných podle vyhlášky č. 27/2016 Sb.) představuje plán pedagogické podpory. V původní verzi vyhlášky platné od roku 2016 se počítalo s tím, že tento plán měl předepsanou strukturu a musel být aplikován u všech žáků, které si škola zařadila do prvního stupně podpůrných opatření. Toto řešení se ale postupem času ukázalo jako komplikované, proto od něj bylo novelizací vyhlášky upuštěno. Aktuálně je vypracování PLPP pro školy dobrovolné a slouží jako interní pedagogický nástroj; školy tento plán zpracovávají školy tento plán zpracovávají pouze u žáků, u nichž to považují za účelné. Pokud se však škola rozhodne PLPP pro žáka zpracovat, musí dodržet náležitosti stanovené v § 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb. (tj. uvést popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, specifikovat podpůrná opatření prvního stupně, stanovit cíle podpory a způsob vyhodnocování naplňování plánu); podrobnější struktura PLPP původně předepsaná v příloze č. 2 vyhlášky ale už pro školy závazná není. Škola musí vždy PO 1. stupně vyhodnocovat.

Plán podpory pro žáka se sociálním znevýhodněním

V rámci indexace, ve které MŠMT poskytuje vybraným školám zvýšené finanční prostředky na vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním, mají podpořené školy povinnost zpracovávat pro identifikované žáky se sociálním znevýhodněním dokument nazvaný „Plán podpory pro žáka se sociálním znevýhodněním“ (pozor, jde o odlišný dokument, než je výše zmiňovaný PLPP). Zpracování tohoto dokumentu pro žáky se sociálním znevýhodněním je povinné, ale pouze pro školy zahrnuté do indexace(!). Cílem tohoto

dokumentu je konkretizovat, jaká podpora je znevýhodněným žákům v indexovaných školách poskytována, a sledovat, zda a do jaké míry se díky poskytované podpoře zlepšují výsledky žáků.

Plán pedagogické podpory (PLPP) a plán podpory pro žáka se sociálním znevýhodněním jsou tedy dva odlišné dokumenty. Zpracování jednoho (PLPP) je pro všechny školy i žáky zcela dobrovolné, zpracování druhého (plán podpory pro žáka se sociálním znevýhodněním) je povinné pouze pro školy zahrnuté do indexace. S ohledem na odlišnost obou plánů je možné, aby u jednoho žáka byly plány zpracovány oba, případně je možné, aby si škola k vyplněnému plánu podpory pro žáka se sociálním znevýhodněním doplnila část obsahující plán pedagogické podpory. Zpracování PLPP lze zvláště doporučit u žáků identifikovaných ve vyšších stupních sociálního znevýhodnění (kategorie II. a III.), kteří dosud neprošli diagnostikou ve školském poradenském zařízení – u těchto žáků vhodnost zpracování PLPP vyplývá z vyššího rozsahu jejich vzdělávacích potřeb, současně se PLPP může v budoucnu stát vhodným podkladem pro diagnostiku jejich vzdělávacích potřeb ze strany školského poradenského zařízení.